

ETUCE praktickej príručky na tému

Ako predchádzať predčasným odchodom zo škôl využívaním IKT v procese vzdelávania

Prijaté výborom ETUCE dňa 14. – 15. apríla 2014

Pozadie

Tieto praktické príručky boli vypracované v rámci projektu *Zväz učiteľov predchádza predčasným odchodom zo škôl využívaním IKT v procese vzdelávania*. Stavia na aktivitách projektu (prípadové štúdie zo štyroch krajín¹ a pracovná porada k projektu), ku ktorým aktívne prispeli členské organizácie ETUCE. Príručka sa týka v prvom rade zväzov učiteľov v Európe a ich pričlenených učiteľov a iného vzdelávacieho personálu, ako aj zamestnávateľov v oblasti vzdelávania, študentov a politických činiteľov v oblasti vzdelávania, a pojednáva o využívaní IKT v procese vzdelávania za účelom podpory predchádzania predčasným odchodom zo škôl.

Vo svetle prísne stráženého rozpočtu boli vykonané škrty v rámci sektoru vzdelávania, ETUCE - Konferencia európskeho regiónu EI definovala jasný cieľ zasadzovať sa o poskytovanie kvalitného vzdelávania, predovšetkým s ohľadom na stratégiu *EU 2020* a pilotné iniciatívy. Projekt a príručky preto zastupujú komunikáciu Európskej komisie s ohľadom na [Prehodnotenie vzdelávania](#), [Otvorenie vzdelávania](#) a [Vyriešenie predčasných odchodov zo škôl: Kľúčový príspevok pre program Európa 2020](#) a želanie pomôcť konkrétnym pohľadom zväzu učiteľov pri implementovaní stratégie. Okrem toho projekt prebieha spolu s globálnou iniciatívou EI [Jednota pre kvalitné vzdelávanie \(Unite for Quality Education\) – Lepšie vzdelanie pre lepší svet](#) v 2013/2014, a snaží sa podporiť predpoklady pre vysoko kvalitné vzdelávanie pre všetkých ako jeden zo základných pilierov spravodlivej a rovnej spoločnosti.

Cieľ

Stratégia *EU 2020* stanovila okrem iných priorít za cieľ zníženie počtu predčasných odchodov zo škôl pod 10% a zvýšenie počtu osôb vo veku 30-34 rokov, ktorí ukončia vzdelávanie tretej úrovne, aspoň o 40%. V tomto kontexte sa príručky projektu ELFE-ESL snažia zlepšiť učenie prostredníctvom IKT a identifikovať konkrétne spôsoby, ako by inovatívne pedagogické využívanie IKT mohlo pomôcť predovšetkým v motivovaní / (opätovnom) prilákaní potenciálnych vylúčených študentov späť do škôl a k učeniu. Je to dôležité pre primárny cieľ vysoko kvalitného vzdelávania nie len v čase úsporných opatrení.

Svojím zameraním na kritickú úlohu zväzov učiteľov má projekt a príručka za cieľ určiť konkrétne zručnosti / kompetencie, ktoré učelia potrebujú za účelom zavedenia prospešného využitia

---

¹ V rámci projektu ELFE-ESL boli vykonané štyri prípadové štúdie na dvoch školách pre vyššie stredné vzdelávanie a jednej inštitúcii pre vzdelávanie učiteľov v Dánsku, Holandsku, Portugalsku a Azerbajdžane. Správy z týchto prípadových štúdií nájdete na tomto odkaze: www.elfe-eu.net.

technológií v triedach, a analyzovať, ako môžu učitelia podporiť potenciál IKT pri premostení medzery medzi skúsenosťami žiakov a učením doma v porovnaní s tým, čo sa naučia v rámci povinného vzdelávania.

Je jasné, že využívanie IKT v procese vzdelávania nie je iba magickou stenou, ktorá žiakom pomôže integrovať sa a vyrieši predčasné odchody zo škôl, znamená oveľa viac: je to motivujúcim a kreatívnym stimulom celoživotného vzdelávania, ktoré žiakom môže pomôcť získať zručnosti, ktoré potrebujú pre to, aby sa z nich stali zodpovední občania v modernej spoločnosti. Tento dokument preto neposkytuje univerzálne riešenie pre každú krajinu a každého individuálneho žiaka. Namiesto toho je možné tieto príručky využívať ako podporný nástroj, ktorý je možné posúdiť a prispôbiť národnému kontextu a podmienkam s ohľadom na inovatívne využívanie IKT v procese vzdelávania a pri predčasných odchodoch zo škôl.

Príručky

Na základe zistení prípadových štúdií projektu ELFE-ESL, diskusií na pracovných poradách a [politických odporúčaní](#) z predchádzajúceho projektu ETUCE o elektronickom vzdelávaní eLearning (ELFE 2),² príručky v súvislosti s konkrétnymi krokmi riešia tri hlavné úrovne (európsku úroveň, úroveň národných zväzov učiteľov a úroveň škôl/lokálnu úroveň). Vyplyvajú z potrieb vzdelávania, ktoré správa z výskumu jasne identifikovala ako:

- viac sa orientovať na študenta, reagovať na rôzne potreby, zázemie motiváciu a úsilie žiakov, dôležité kroky smerom k personalizovanému učeniu;
- uznať rozvoj neformálneho vzdelávania, ktoré podporuje priame hľadanie online, zdroje vedomostí vytvorené užívateľmi, ako aj sociálne siete;
- snažiť sa skombinovať pedagogické zručnosti a skúsenosti učiteľov so schopnosťami moderných informačných a komunikačných technológií;
- vypracovať pedagogiku a modely pre realizáciu vyššie uvedených cieľov;
- podporovať profesionálny rozvoj učiteľov pri prijímaní pedagogík pre využívanie IKT;
- realizovať strategické projekty za účelom demonštrácie výsledkov a prínosov takých prístupov.

Praktické príručky na Európskej politickej úrovni

Hlavným cieľom na Európskej úrovni je dosiahnuť ciele vzdelávania definované v stratégii EU 2020 s ohľadom na kompetencie predmetu školení, školenie zručností 21. storočia, pripraviť viac študentov na terciárne štúdium a zabezpečiť, že 90% žiakov ukončí vyššie stredné vzdelanie.

Vlády potrebujú investovať viac do kvality vzdelávania, aby dosiahli trvalú zmenu v oblasti inovatívneho využívania IKT v procese vzdelávania a predchádzania predčasným odchodom zo škôl.

---

² Projekt ELFE 2 vypracoval [praktické odporúčania pre pedagogické využívanie IKT v procese vzdelávania](#).

Iba pomocou primeraných zdrojov investovaných do trvalého vysoko kvalitného vzdelávania, ako je infraštruktúra, školenie učiteľov a školiace materiály, je možné vytvoriť budúcu generáciu zručných odborníkov - novú generáciu, ktorá je tak potrebná na to, aby sa skončila hospodárska kríza a z Európy sa stal konkurencieschopnejší región. Prvoradé je, aby sa tento proces rozšíril na systém sociálneho dialógu a do vzdelávania boli zaangažovaní aj sociálni partneri, rovnako dôležité však je aj uznanie princípu podriadenosti, podľa ktorého je politika vzdelávania národnou zodpovednosťou. Odlišné systémy vzdelávania v Európe poskytujú priestor vzájomnej inšpirácii a učeni sa v rámci zainteresovaných skupín z rôznych krajín.

Odporúčania sa preto týkajú Európskej komisie, ETUCE a iných zainteresovaných subjektov v oblasti vzdelávania na Európskej úrovni, aby:

1. iniciovali a pokračovali v dialógu medzi európskymi zainteresovanými subjektmi v oblasti vzdelávania na tému znižovania súčasných prekážok systematického zavádzania nových vyučovacích metód, pričom dôležitú úlohu zohrávajú sociálni partneri v oblasti vzdelávania;
2. vyvinuli strategický prístup pre implementáciu udržateľného interaktívneho projektu vzdelávania orientovaného na študentov v rámci vzdelávacích inštitúcií, ktorý by zvyšoval dosahované úspechy žiakov, a tým znižoval počty predčasných odchodov zo škôl, a zároveň posilňoval vzťah medzi vzdelávaním v školách a aktivitami prebiehajúcimi mimo škôl;
3. podporovali vypracovanie rámca špecifikácií národných učebných plánov a mechanizmov hodnotenia za účelom zvyšovania relevantnosti a motivácie, a tým znižovania počtov predčasných odchodov zo škôl;
4. vypracovali pedagogický rámec a príručky špecifikácií pre učenie podporované technológiami za účelom povzbudenia zavádzania nových metód relevantných pre zvyšovanie výkonov žiakov, a tým znižovanie predčasných odchodov zo škôl;
5. podporovali ďalší výskum o rozvoji pedagogických metód, ktoré môžu redukovať predčasné odchody zo škôl a vytvoriť programy pre rozvoj personálu v oblasti pedagogických prístupov za účelom zníženia predčasných odchodov zo škôl;
6. na základe sociálnych médií a za účasti všetkých médií vytvorili virtuálnu komunitu najlepších postupov za účelom vytvorenia a vyhodnotenia nových pedagogických metód, a za účelom výmeny a zdieľania skúseností a metód s cieľom zníženia počtu predčasných odchodov zo škôl.

Praktické príručky na národnej a regionálnej úrovni

Na národnej a regionálnej úrovni je potrebné, aby úrady zodpovedné za oblasť vzdelávania zabezpečili primerané podmienky vo vzdelávacích inštitúciách pre pedagogické využívanie IKT s ohľadom na predchádzanie predčasným odchodom zo škôl. Je dôležité zaviesť sociálne dialógy so sociálnymi partnermi, aby bola zabezpečená podpora vzdelávacieho personálu, ich zástupcov a vedenia škôl pri znižovaní počtu predčasných odchodov zo škôl a šírení všeobecného názoru, že určité iniciatívy prebiehajú v súlade s národnými cieľmi učebných plánov. Okrem toho by mala byť

práca na úrovni škôl podporovaná celkovými národnými cieľmi vzdelávania, t.j. výskum môže pomôcť školám a počiatočnému vzdelávaniu učiteľov, aby sa lepšie zapojili do každodenného života a výziev na úrovni škôl.

Odporúčania sa preto týkajú zväzov učiteľov, aby:

1. získali lepšie vyučovacie podmienky pre vzdelávací personál a podmienky učenia pre študentov, ktoré budú umožňovať využívanie rôznych pedagogických postupov za účelom prispôsobenia sa potrebám študentov, konkrétne s ohľadom na využívanie IKT, a aby dosiahli zníženie počtu predčasných odchodov zo škôl;
2. sa aktívne zapájali do rozhovorov s úradmi v oblasti vzdelávania o prijímaní priaznivého strategického prístupu k pedagogickému využívaniu IKT a o vytváraní podnetov pre školy všetkých úrovní a druhov, aby prispievali k národným cieľom súvisiacim s predčasnými odchodmi zo škôl;
3. zabezpečili, že predčasné odchody zo škôl budú doplnené do programu národných sociálnych dialógov so zamestnávateľmi v oblasti vzdelávania za účelom prediskutovania opätovnej integrácie žiakov, ktorí predčasne odišli zo škôl, a žiakov ohrozených predčasným odchodom zo škôl. V tomto kontexte je dôležité zohľadniť kultúrne a sociálne zázemie žiakov; je potrebné vyrobiť učebné materiály, ktoré prilákajú späť žiakov / dospelých, ktorí zo škôl odišli. Preto dospelí, ktorí neukončili stredné vzdelanie, by mali byť oslovení materiálmi upravenými konkrétne pre tento účel.
4. Usilovať sa vytvoriť partnerstvá medzi školami a zamestnávateľmi za účelom zvýšenia atraktívnosti odborného vzdelávania a školenia a posilnenia relevantnosti pracovného trhu na jednej strane a vytvorenia prepojenia so školením založeným na práci na strane druhej; podporiť sústavné vzdelávanie učiteľov.
5. Podieľať sa na rozhovoroch o potrebe zmeny učebných plánov, ktoré budú zahŕňať IKT, a ich prehodnotení, a podpora vzdelávania orientovaného na študenta; skombinovať flexibilnejší systém vzdelávania, ktorý ponúka rôzne prístupy a učebné plány rôznych dĺžok vrátane poradenstva a sprevádzania, na základe ktorých študenti dostanú druhé a tretie šance;
6. Podporovať predpoklady úspešného a pravidelne aktualizovaného zariadenia IT, vrátane adekvátnej podpory za účelom zabezpečenia primeranej infraštruktúry pre pedagogické využívanie IKT jednak v rámci škôl a jednak medzi školami s víziou motivácie / (opätovného) prilákania študentov do škôl;
7. Iniciovat ďalší výskum o najlepších postupoch s ohľadom na pedagogické využívanie IKT za účelom predchádzania predčasným odchodom zo škôl, aby boli vybudované mosty medzi pedagogickým výskumom, vzdelávaním pomocou IKT a každodenným životom a skúsenosťami na úrovni škôl;

8. Podporovať zahrnutie pedagogického využívania IKT do pôvodného školenia učiteľov a kontinuálneho odborného rozvoja jednak vzdelávacieho personálu a jednak vedenia škôl;
9. Zvýšiť povedomie, že učitelia zohrávajú dôležitú úlohu pri zavádzaní zmiešaného vzdelávania, napr. tým, že sa určí pedagogický prístup, ktorý má byť prijatý, a ich zodpovednosť za implementovanie tohto pedagogického prístupu.
10. Podpora zahrnutia vzdelávacieho personálu do vypracúvania obsahu a vzdelávacích materiálov pomocou IKT a ich využívania v procese vzdelávania, napr. stanovenie času a primeraných zdrojov pre personál; a zabezpečenie, že vzdelávací softvér bude k dispozícii v jazyku, v ktorom vzdelávanie prebieha, a že bude prispôsobený konkrétnym potrebám žiakov;
11. Povzbudzovať prijímanie postupov a systémov manažmentu študentov pre včasné zisťovanie rizika predčasných odchodov zo škôl, a metód pre povzbudenie zaangažovania rodičov a miestnych komunít do činností a podpory škôl.

Praktické príručky na úrovni škôl a na miestnej úrovni

Na základe pozorovaní v prípadových štúdiách vznikli isté iniciatívy, ktoré preukázali, že keď sú primerane implementované, rozdiel vo vzdelávacích inštitúciách je citeľný. Aby bolo možné zmeniť triedu, je najdôležitejšie, aby učitelia cítili zodpovednosť za cieľ, a aby bol v čase, keď škola vyvíja politiku IKT / predčasných odchodov zo škôl, zohľadnený pohľad vzdelávacieho personálu; to pomôže získať inšpiráciu a potrebnú podporu projektu zo strany personálu.

Odporúčania týkajúce sa zväzov učiteľov, učiteľských zborov a iných činiteľov na úrovni škôl sú:

1. Rozhovory medzi personálom, vedením školy a študentmi o využívaní IKT v procese vzdelávania môžu mať pozitívny prínos pre výučbu, motiváciu študentov a zlepšenie kvality vzdelávania v prospech jednak personálu a jednak žiakov;
2. Inšpirácia zdieľania zdrojov vzdelávania a skúseností jednak medzi úradmi a školami a jednak medzi školami a učiteľmi;
3. Podpora učiteľov pri žiadaní plánu rozvoja kompetencií, ktorý bude zahŕňať využívanie IKT, povzbudenie učiteľov, aby sa učili formou pokusu a omylu, ako aj zabezpečenie finančných zdrojov pre plán;
4. Pomoc učiteľom zlepšiť prístupy vyučovania, ktoré budú zahŕňať využívanie IKT, zaangažovať sa do výberu vzdelávacích softvérových a hardvérových materiálov, a zabezpečiť, aby učitelia prevzali zodpovednosť za výber metód a implementovanie vízie školy s ohľadom na IKT; v tomto kontexte podporovať rozvoj vzdelávacích materiálov využívajúcich IKT spolu s učiteľmi a študentmi, ktorí sú ohrození predčasným odchodom zo školy;
5. Stimulácia spolupráce učiteľov a rôznych zainteresovaných skupín s ohľadom na využívanie primeraných technológií v triedach za účelom redukovania predčasných odchodov zo škôl, zabezpečujúc tak, že projekty sú poháňané vzdelávaním a nie na základe dostupnosti nových softvérových a technologických možností;

6. Povzbudenie škôl, aby vypracovali konkrétne politiky pre pedagogické využívanie IKT a vyriešenie predčasných odchodov zo škôl spolu s personálom, študentmi a rodičmi, napr. využitie systému IT školy na zaevidovanie absencií žiakov za účelom včasného identifikovania študentov ohrozených vylúčením zo školy;
7. Podpora rovnakého prístupu a zahrnutia do procesu vzdelávania na miestnej úrovni poskytnutím primeranej infraštruktúry, ktorá umožní rovnaký prístup všetkých k vyučovacím / učebným nástrojom a materiálom; a zabezpečenie, aby boli k dispozícii adekvátne poradenské štruktúry, ktoré pomôžu študentom vystaveným riziku vylúčenia;
8. Z pohľadu zriadenia podpornej komunity pre výučbu založenú na IKT školy využívajú systém manažmentu vyučovania, pomocou ktorého informujú žiakov o ich domácich úlohách a umožňujú nahrávanie poznámok učiteľov alebo virtuálnych lekcií;
9. Podpora pozitívneho využívania IKT a internetu v procese vzdelávania a učenie k zodpovednému / rešpektujúcemu využívaniu IKT v školách;
10. Starostlivý prieskum príležitostí pre priaznivé využívanie sociálnych médií v procese vzdelávania, napr. zváženie vytvorenia sociálnych mediálnych skupín medzi konkrétnymi triedami a činnosťami, ktoré môžu pomôcť vytvoriť (virtuálnu) komunitu, a tým znížiť riziko predčasných odchodov zo škôl;
11. Zlepšenie a povzbudzovanie vytvárania spolkov (spolupráce) s inštitúciami na podporné školenie učiteľov. Konkrétne by mali byť prizývaní výskumníci, aby poradili a prispeli ku konkrétnym iniciatívam škôl. V tomto kontexte môže byť užitočné urobiť prieskum, ktoré technológie žiaci v triedach naozaj využívajú, čo by podporilo učiteľov pri príprave lekcií.
12. Povzbudzovanie inštitúcií na školenie učiteľov, aby zahrnuli pristupovanie k predčasným odchodom zo škôl do svojich učebných plánov.

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej komisie. Táto publikácia odráža iba názory autora a Komisia nemôže byť braná na zodpovednosť za akékoľvek využitie informácií v nej obsiahnutých.

Publikované Európskou odborovou komisiou pre vzdelávanie - Brusel 2014